

Hírek a börtönvilágból

Új börtön Spanyolországban

A spanyol Igazságügyi Minisztérium jelentése szerint 2015 novemberétől hivatalosan is elkezdheti működését a Mas d'Enric büntetőintézet. Az építészeti terv értelmében a bv. intézet 1 020 főt is képes elhelyezni, de az optimális elhelyezhető létszám 800–900 fő, akiket 418 fő felügyel.

A Mas d'Enric börtön területe közigazgatásilag El Catllarhoz tartozik. A férfiak számára hét részleget különítenek el, mindegyiken belül 64 zárka található, egy részlegben csak fiatalkorúakat fognak elhelyezni és egyben pedig női elítélteket, ahol számunkra 32 zárka áll rendelkezésre.

Forrás: La cárcel de Mas d'Enric abrirá el 24 de noviembre. Diari de Tarragona, 2015.09.02.

Tiltakozás Belgium új börtöne ellen

A brüsszeli Haren kerület hatalmas tiltakozásba kezdett a tervezett megabörtön építése ellen, a helyi közösség a saját nyugalma és biztonságát félti. Elképzelhető, hogy a fellépésük nem vezet eredményre, mivel a terület infrastruktúrája és közlekedése kedvező környezetet jelent a nagy börtönkomplexum számára. A kormány három öreg és túlszűfolt brüsszeli börtönt akar kiváltani az új épület-együttes révén.

Az új intézet a város szélén, egy közösségi kert és egy templom közelében épülne fel, viszonylag közel a többsávos autóúthoz és a vasúthoz. Eddig a helybeli lakosság az összes területhasznosítási tervet, például koncertközpont építését vagy egy, a hajléktalanok számára ételosztó épületet létesítését megakadályozta. Békésebb, sátrakból épített tiltakozó táboron kívül szerveztek már kevésbé békés, rongálásba torkolló tiltakozást is.

A büntetőközpont 1 200 fogvatartott elszállásolására lenne alkalmas, tehermentesítené Brüsszel központi részét. Haren kerületben egyébként számos fontos intézmény is felépült már, többek között NATO-központ, Eurocontrol is. Az ingázó munkavállalók és a növekvő forgalom miatt a lakosság a városrész túlterheltségéről számolt be.

A börtönépítést illetően az előző városvezetés még 2008-ban elfogadta a beruházásra vonatkozó terveket, az építő az EGM Architects lenne. A nyolc épületből álló intézet 105 ezer m²-t foglalna el, három férfi, két női, egy fiatalkorú központtal és egy pszichiátriai intézettel. A fennmaradó területen biztonsági épületek, kórház, látogatóközpont, sportlétesítmények és bíróság kapnának helyet.

Forrás: Controversy over major prison. Deuche Welle News, 2015.08.12.

Egy írországi bv. intézet modernizálása

2014-ben befejeződött a Mountjoy büntetőintézet nagy részének modernizálása. A tervek szerint 2015 év végéig átadják az intézet D szárnyát. Ennek az a jelentősége, hogy a zárakban központilag ellenőrizhető mosdók lesznek kiépítve. A Dublin központjában található közepes biztonságú intézet – becenevén: Joy – Írország legnagyobb börtöne, befogadóképessége 590 fő.

Forrás: Mountjoy prison modernization. BBC News, 2015.08.15.

A börtönszemélyzet képzése Németországban és az USA-ban

A Vice Magazine oknyomozó újságírói tanulmányt készítettek a börtönszemélyzet képzésével kapcsolatban, amelyben kiemelten foglalkoztak Németországgal és az Egyesült Államokkal, és össze is hasonlították a két állam rendszerét. Megállapították, hogy Németországban a börtönszemélyzethez csatlakozni kívánó munkavállalók kis hányadát veszik csak fel az adott állásra, az USA-ban viszont az egyes intézetek rendszeresen munkaerőhiánnyal küzdenek.

2015-ben Németországban, Mecklenburg-Nyugat-Pomeránia tartományban 300 férfi és nő jelentkezett a büntetés-végrehajtásban meghirdetett munkavégzésre. Jellemzően egyharmadukat válogatták csak be a képzési programba, és közülük csupán 10% felelt meg az elvárásoknak. Ebben a rendszerben ezt követően a jelöltek további két évig tanulnak.

Németországban a börtönbüntetések jóval rövidebbek, nagyon ritka a 15 évnél hosszabb tartamú szabadságvesztés-büntetés; összehasonlításképpen 76 fogvatartott jut 100 ezer főre Németországban, míg az USA-ban 700. Ez együtt jár azal, hogy Németországban több lehetőség nyílik a börtönszemélyzet képzésére is.

Forrás: Prison staff competition. EIN News, 2015.06.17.

Tiltakozó elítéltek Oroszországban

Közel 260 elítélt tiltakozott a rossz börtönkörülmények miatt Oroszországban. A Kurszk régióba tartozó Lgov intézet elítéltejei a demonstráció alatt a csuklójukat és nyakukat is megvagdosták, de nem kerültek életveszélyes állapotba. Az egészségügyi személyzet ellátta a felületi sérüléseket.

A korábban a modellértékű börtönben a vezetők előzetesen semmiféle negatív jelzést nem tapasztaltak az elítéltek részéről. A 260 fogvatartott akciója gondosan megszervezett volt, mivel a tiltakozás a börtön 10 részlegében egyszerre vette kezdetét. A demonstráció idején a hozzátartozók a bv. intézet előtt követelték az elítéltekkel való találkozás biztosítását. Az eset kapcsán néhány emberi jogi szervezet ragaszkodott ahhoz, hogy Lgovba látogasson és független vizsgálatba kezdjen.

A Börtönszolgálat elítélte az akciót, engedetlenségnek tartva azt. Az illetékes szakemberek azon az állásponton voltak, hogy a fogvatartottak az akció kere-

tében a börtönvezetés és a börtönszemélyzet által megkövetelt börtönszabályok betartását utasítják vissza.

Forrás: Prison conditions on focus. Moscow Times, 2015.09.16.

Elveszett és megsérült használati tárgyak a börtönben

Angliában és Walesben éves szinten a fogvatartottak az esetek 17%-ában a saját tulajdonú használati tárgyak eltűnése vagy sérülése miatt tesznek panaszt a börtönügyi ombudsmannál. Alapvetően elhanyagolható veszteségekről van szó, mégis a zárt börtönkörnyezetben ezeket az ügyeket jelentéktelennek minősíteni nem szabad. Az elítéltek által elszenvedett apróbb sérelmek felhalmozódva később komoly gondot okozhatnak, és negatív irányban befolyásolhatják a zárkafársakhoz való viszonyt.

A börtönszemélyzet arra törekszik, hogy helyi szinten oldja meg az ügyeket, a panasz ritkán kerül magasabb szintre, például ombudsmanhoz. A személyes tárgyak elveszése, megrongálódása gyakran előfordulhat akkor is, amikor a fogvatartottat egyik intézetből átszállítják a másikba. Ezekben az ügyekben nehéz megtalálni a felelőst, mivel tipikusan mindkét intézet igyekszik kibújni a felelősség alól.

Az apróbb tárgyak elveszése és megrongálódása köthető még a mosoda használatához is. Ilyen esetben nagyon ritka a kompenzáció, hiszen az elítélt saját kockázatára tartotta a használati tárgyat a ruhájában.

Forrás: Lost and damaged object in prisons. ABC News, 2015.07.15.

Halálesetek Törökországban

2015 első félévében 212 haláleset történt Törökország 61 börtönében. Ebből 176 fő természetes halállal halt meg, 29 fő követett el öngyilkosságot, 7 fő más oknál fogva hunyt el.

2005-ben még csak 59 haláleset következett be, a 2014-ben viszont kiugróan magas számú – 380 – haláleset történt.

A fogvatartottak körében bekövetkező halálesetek okát 2015-ben ismét vizsgálni kezdték, az Igazságügyi Minisztérium az eredményről az év végéig készít beszámolót. Az Igazságügyi Minisztérium statisztikája szerint 2002-ben 89, 2003-ban 163, 2004-ben 54, 2005-ben 59, 2006-ban 157, 2007-ben 178, 2008-ban 211, 2009-ben 287, 2010-ben 307, 2011-ben 321, 2012-ben 345, 2013-ban, 2013-ban 316, 2014-ben 380 fogvatartott halt meg a törökországi börtönökben.

Forrás: A general view of prison death. EIN News, 2015.08.10.

A Kanadai Börtönszolgálat fellép az öngyilkosságok számának csökkentése érdekében

A Kanadai Börtönszolgálat neves pszichiáter szakemberekből szervez egy olyan kutató csoportot, amely az öngyilkosságok megakadályozására tesz szakmai javas-

latot. 2011 óta a kanadai szövetségi börtönökben rendkívül magas az öngyilkossági kísérletek és öngyilkosságok száma. Az illetékesek eddig különféle projektektől várták a helyzet javulását, a megtett erőfeszítések nem jártak komolyabb sikerrel.

Átfogóbb jellegű, kimagasló tudású szakemberek által készített tervre van szükség, hogy megoldják a mentális betegségektől szenvedő fogvatartottak kezelését. A szakértő bizottság magját gyakorló, komoly szakmai múlttal rendelkező pszichiáterekből válogatták össze.

A Kanadai Börtönszolgálat 2015-ben végzett vizsgálata nyomán kiderült, hogy míg 2011-ben még nem történt öngyilkosság Új-Skócia női börtönében, Truro-ban, viszont 2012-re az öngyilkosságok száma 56-ra nőtt, 2013-ban pedig 109 lett. A tervek szerint 2019-ig a szakemberek által javasolt programoknak gyökeres változást kell eredményezniük.

Forrás: New projekt for mental ill Canadian prisoners. CBC News, 2015.07.12.

Inhumánus állapotok a kambodzsai bv. intézetekben

2015-ben a Licadho jogvédő csoport jelentése szerint a kambodzsai börtön személyzet által alkalmazott fegyelmezési eszközök inhumánusak. Korábban, 2011-ben, majd 2013-ban az ENSZ többször is kérte, hogy az országon belül a börtönök tevékenységének értékelésére legyen független szervezet, amely a fogvatartottak ellátásáról jelentést tesz és figyeli az elítéltekkel való bánásmódot.

Am Sam Ath, a Licadho menedzsere jelezte, hogy a legutóbbi vizsgálatok szerint nagy számban fordulnak elő visszaélések a Prey Speu büntetőközpontban. A vizsgálatok vezetői azonban jelezték, hogy hiába készítenek statisztikákat és tanulmányokat, ha változásokat nem tudnak elérni.

Forrás: Prison spot checks ordered. PhnompenhPost, 2015.08.12.

Mosdó helyett éjjeli edények használata

Uganda 239 büntetőintézete közül 40 börtönben még mindig éjjeli edényt használnak a fogvatartottak éjszakánként. Számptalan jelentés és javaslat készült az utóbbi években ennek a problémának az orvoslására. Az ugandai Emberi Jogi Bizottság már többször szót emelt az ügy miatt. Frank Baine, az Ugandai Börtönszolgálat vezetője kihangsúlyozta legutóbbi jelentésében, hogy 2016 év végére az éjjeli edények teljesen el fognak tűnni az intézetekből.

Forrás: Moses Walubiri: Night soil bucket system will be history by latest 2016. Uganda Times, 2015.07.15.

Az idős és beteg elítéltek ellátása az Egyesült Királyságban

Éves jelentésében a Pártfogó Felügyelői Szolgálat mellett dolgozó ombudsman kijelentette, hogy az angliai börtönökben sürgősen alkalmazkodni kellene az öregedő börtönpopuláció igényeihez. Nigel Newcomen szerint meg kell fogalmazni a beteg idősekre vonatkozó szabályokat is.

Az elítéltek között a természetes okokra visszavezethető halálozás a 2014/15-ös évben 15 %-kal nőtt. (Összesen 250 halálesetet jelentettek, ez az előző évhez képest 5%-os növekedést jelent.) Az Igazságügyi Minisztérium keresi a módját annak, hogy a börtönzemélyzet fel tudjon készülni az idős elítéltekkel való bánásmódra. Newcomen a statisztikai adatok alapján felhívta a figyelmet arra, hogy idősebb fogvatartottakat elsősorban a hosszabb időtartamú szabadságvesztésre ítélték és a nemi erkölcs elleni bűncselekményt elkövetők, valamint a többszörösen visszaesők között találunk.

Jelentősen felgyorsult a 60 év feletti elítéltek számának növekedése a börtönpopulációban, sőt hasonló tendencia mutatkozik az 50 év feletti körében is. Az Igazságügyi Választott Bizottság már 2013-ban jelentést készített egy átfogó országos stratégia megvalósítása érdekében. 2014-ben a Börtönreform Társaság úgy látta, hogy egyre kevésbé lehet majd megoldani az idős elítéltek ápolását a hagyományos intézeti kereteken belül.

A brit kormányzat az Országos Egészségügyi Szolgálattal együttműködve keresi a lehetőségeket, hogy a börtönök minél gyorsabban tudjanak alkalmazkodni az idős fogvatartottak igényeihez. A legtöbb intézet elkülönített szárnyban vagy épületben szeretné elhelyezni az idős elítélteket.

Forrás: Prisons „must adjust to older inmates”, says ombudsman. BBCNews, 2015.09.15.

Mentálisan beteg elkövetőket kezelő központ Ausztráliában

Megkezdte működését a Bennett Brook Igazságügyi Központ a nyugat-austráliai Cavershamban. A központban a mentálisan beteg elítélteknek is kezelést adnak. Wayne Martin, a központ vezetője kijelentette, hogy a központ teljes mértékben alkalmas arra, hogy a büntetőeljárás alá vont, mentális betegségben szenvedő személyeket kezelni tudják. A környezet nyugodtabb, mint a börtönökben, a betegek felépülését szolgálja. Nem az elkövetett bűncselekmény alapján kerülnek be az elítéltek a központba, hanem a potenciális társadalmi veszélyességük alapján.

A központ vezetője úgy véli, hogy az emberi jogok tiszteletben tartása mellett humánus és a társadalom biztonságát szem előtt tartó módszerekkel kezelik a beteg bűnelkövetőket. A központ megépítését a helyi lakosság egy részének tiltakozása előzte meg, de Wayne Martin szerint ez bármilyen más terv, építkezés esetén előfordul. Úgy látja, hogy a központ maximálisan biztonságos és a környék lakosságát semmiféle veszély nem fenyegeti.

Forrás: Darwin Malicdem: WA opens first Disability Justice Centre for mentally impaired accused. IB Times, 2015.08.05.

Egészséges Börtönkörnyezet projekt

Az Egészséges Börtönkörnyezet projektet az Emberi Jogok Védelme Központ hozta létre, mivel korábban több börtön is egészségtelen környezetben épült fel az USA-ban. A New York-i Rikers-sziget börtönét szeméttelép helyén építették,

Pennsylvania államban a Fayette állami büntetőintézetet egy szénbányához közel emelték, ahol a szálló por koncentrációja magas a levegőben. Colorado államban 13 intézet került olyan helyre, ahol a közeli kutakban radioaktív szennyeződést lehetett kimutatni. A washingtoni Észak-nyugati Büntetőközpont olyan helyen fekszik ahol a vulkanikus aktivitás kockázata magas.

A projekt koordinátora, Panagioti Tsolkas feltette a kérdést: a Környezetvédelmi Hivatal miért nem tudott lépni minden esetben, amikor felmerült a dilemma, hogy az adott börtön valóban egészséges környezetben épül-e fel. A projekt célja tehát az elítéltek azon jogának védelme, hogy egészséges környezetben töltsék a szabadságvesztés-büntetésüket.

A legutóbbi építkezési terv kapcsán kiderült, hogy a Börtönök Hivatala új szövetségi intézetet fog építeni Letcher megyében, Kentucky államban. Az Emberi Jogok Védelme Központ rögtön megvizsgálta a területet, és megállapította, hogy a szállópor-koncentráció a levegőben túl magas, és ártalmas lehet az elhelyezni kívánt 1 000 elítélt számára. Jelenleg a helyi lakosság véleményét kutatják a börtönépítés kérdésében, így a végleges döntés még várat magára.

Forrás: Environmental Justice for Prisoners. EIN News, 2015.07.30.

Betegségek spanyol börtönökben

A Kanári-szigetek három börtönében a rüh a harmadik leggyakrabban előforduló betegség, 2013-ban például 31 esetben diagnosztizálták. A Voz Pópuli című lap beszámolója szerint ezt a betegséget az influenza és a tuberkulózis előzik meg a sorban.

2008 és 2014 között a Belügyminisztérium összesen 577 esetet regisztrált. 2015-ben az egész országban mindössze 7 esetet regisztráltak, tehát a hatékony fellépés visszaszoríthatja ezt a betegséget is.

Forrás: Las cárceles canarias, a la cabeza en casos de sarna entre reclusos. El Diario, 2015.08.29.

Kansas állam terápiás és mentor programja

A Leavenworth szövetségi büntetőintézet terápiás és mentor programja keretében az elítéltek zöldségeket és gyümölcsöket természetnek 24 hektár földterületen. A mezőgazdasági terület teljesen önellátó, az elítéltek tartják fenn a komposztáló telepet, valamint a szárazabb időszakban az esővízgyűjtő tárolók segítségével öntöznek.

Keith Thomas oktató szerint a fogvatartottak számára biztosított a szakmai fejlődés. 2014-ben kukorica, paradicsom, brokkoli, burgonya, paprika, dinnye, káposzta és saláta termesztésével foglalkoztak. Az éves termelési terv igazodik a talaj minőségéhez és a piaci igényekhez. A program vezetői minden évben konferencián osztják meg tapasztalataikat a többi börtönrel.

Forrás: Leavenworth prison therapy and mentoring projekt, Kansas Today News, 2014.04.25.

Észak-írországi ex-elítelt program

Az észak-írországi börtönökből szabadult ex-elítéltek körében készített tanulmány azt mutatja, hogy az első 12 hét alatt nagy az esélye az újabb bűncselekmény elkövetésének. A legelső hónapokban lenne a legnagyobb szüksége a szabadultaknak a segítségre, hogy megtalálják a helyüket a szabad társadalomban.

A „Reset” projekt keretében a fogvatartottak a szabadságvesztés idejének utolsó négy hetében mentor támogatását élvezik, majd a szabadlábba kerülés első napjától 12 héten át együtt jutnak túl a felmerülő akadályokon. A lakás- és állás-keresés, a hit és az önbizalom fenntartása nagy kihívás ebben az időszakban.

A pártfógo felügyelet egy évre kapott támogatást a Stormon Észak-Írország átalakításáért Alapítványtól, a program során a visszaesés megelőzése kerül a fókuszba, ennek megfelelően kívánnak az ex-elítéltek érdekében tevékenykedni. A pártfógo felügyelet együtt dolgozik önkéntes segítő szervezetekkel, mint a NIACRO (az észak-írországi ex-fogvatartottak társadalmi reintegrációját támogató szövetség). A mentorokat is a NIACRO küldi a bv. intézetekbe.

Forrás: New resettlement scheme for offenders. Belfast Telegraph, 2015.08.09.

A szabadult nők helyzete Kirgíziában

A börtönből szabadult kirgiz nők hasonló nehézségekkel néznek szembe, mint bármely más országbeli sorstársaik. A munkáltatók vonakodva alkalmazzák őket, munka nélkül pedig lehetetlen integrálódni a szabad társadalomba. A szabadságvesztés-büntetés letöltése alatt ugyan a fogvatartottak szakmai képzésben vehetnek részt, de országos probléma, hogy a családtagok elfordulnak az ex-fogvatartottaktól.

Aygul Ibraeva pszichológus szerint általánosságban jelentkező gond, hogy a férjek nem fogadják vissza a családba a büntetett előéletű feleségüket. Jelenleg a kirgiz büntetőintézetekben legalább 300 női elítélt tölti szabadságvesztés-büntetését, ami 5 %-a az egész börtönpopulációnak.

Forrás: Life outside Kyrgyzstans female ex-cons. BBC News, 2015.08.02.

Homoszexuális fogvatartottak Angliában és Walesben

Phil Forder könyvben gyűjtötte össze a homoszexuális, lesbikus, biszexuális és transzszexuális fogvatartottak tapasztalatait. Elsősorban a dél-walesi HM Parc bv. intézet elítélteit kereste meg azzal a kéréssel, hogy jegyezzék le a számukra meghatározó történeteket. Angliában és Walesben legalább 10 ezer homoszexuális férfi tölti büntetését. Habár jelentős számú fogvatartott létesít megegyezéssel vagy kényszer hatására szexuális kapcsolatot más elítélttel, megfigyelhető a homofóbia az intézetekben.

A Börtönszolgálat szerint hivatalosan nem támogatják és nem segítik a fogvatartottak közötti szexuális kapcsolatot, de minden büntetőintézetben létezik „övszerpolitika”. A börtönszemélyzet a „Ne kérdezz, és ne mondd!” stratégiát követi.

Ez a fajta kettősség elvezet ahhoz az állapothoz, hogy nehéz megtalálni a homoszexuálisokat a börtönökben.

Amikor 2014-ben a Howard Liga a Büntető Reformért szervezet felmérésbe kezdett a börtönön belüli szexről, az Igazságügyi Minisztérium végül leállította a kutatást. A Liga ily módon a szabadult ex-elítéltek tapasztalatait gyűjtötte össze. Az elkészült jelentés vegyes képet mutatott, sok esetben az intézettől függően változtak a vélemények. Sok meleg fogvatartott szexuális szolgáltatásért védelmet kap cserébe. A nyilatkozók között azonban akadtak olyanok is, akik semmiféle hátrányát nem érezték a börtönéletnek, sőt pozitív szexuális tapasztalatról számoltak be.

A Liga azon az állásponton van, hogy 1984-től napjainkig nem sok változás tapasztalható. A „másság” alapvetően nem elfogadott a börtönökben, általánosságban elmondható, hogy a homoszexuálisoknak nagyon nehéz beilleszkedniük, a heteroszexuálisoktól pedig szinte elvárják a melegellenes attitűdöt.

Forrás: Messages from prison, LGBT people in prisons. Guardian News, 2015.08.12.

„Elítéltek gyermekei” kampány

2015 júniusában került sor az „Elítéltek gyermekei” kampánysorozatra. A program fő üzenete – „Nem az én bűnöm, de az én büntetésem” – rámutat a szülőtől elszakadt gyermekek problémáira.

A fogvatartottak gyermekei rengeteg nehézséggel néznek szembe. Nem követték el a bűncselekményt, mégis nap mint nap érezniük kell a szülő hiányát, félelmet a kirekesztettségétől, a szegénységtől és akár még büntudatot is.

A kampány célja a bűnelkövető szülők gyermekeinek megóvása a negatív hatásokról. A projekt szervezői igyekeznek a szülő-gyermek kapcsolat fenntartásához támogatást nyújtani. Szándékukban áll felmérni a gyerekek igényeit és ennek megfelelő stratégiát kialakítani.

Forrás: Children of prisoners: Not my crime, still my sentence. The Guardian, 2015.06.02.

Lengyel fogvatartottak dolgoznak a Tátrában

2014-ben a krakkói bv. intézet csatlakozott a „Tisztítsd meg a világot!” mozgalomhoz. A munka a börtönszemélyzet felkészítésével kezdődött, majd a fenti feladatra 430 fogvatartottat választottak ki, akik takarítást végeztek a különféle zöld területeken, felszámolták több helyen is az illegálisan lerakott szemetet, megtisztították az árkokat és a folyók vízparti részeit.

Az éves „Tisztítsd meg a világot!” program jó lehetőség arra, hogy az elítéltek meglássák a környezetszennyezés okozta problémákat és a munkafolyamat ösztönözheti őket arra, hogy megtegyék a szükséges erőfeszítéseket a természet megvédésére. A börtön igyekszik ily módon formálni a szabadságuktól megfosztott személyek attitűdjét.

Ez év júliusában a krakkói intézet is részt vett a „Tiszta Táttra” programban. A munkára kiválasztott fogvatartottak megtisztították az erdészek által jelzett területeket és a nemzeti parkok túraútvonalait. A Tátrai Nemzeti Parkkal való együttműködés ösztönzi a fogvatartottakat a hulladék szétválasztására és szelektív gyűjtésére is.

Forrás: Prisoners clean Tatra path. EIN News, 2014.09.24.

Japán vállalat foglalkoztat elítélteket Romániában

Egy kísérleti program keretében a japán Fujikura vállalat több mint száz elítéltet foglalkoztat Kolozs megyei kábelgyártó üzemében. A cégvezetés szerint a szabadságvesztés-büntetésüket töltő férfi és női elítéltek stabil munkaerőnek számítanak, a választásuk a szamosújvári börtönre és annak kolozsvári részlegére esett.

Paul Patrascu, a vállalat kelet-európai részlegének humánérőforrás-igazgatója a Mediafax hírügynökségnek elmondta, hogy az általuk alkalmazott fogvatartottak jó magaviseletűek, komolyak és szorgalmasak. Ismertette, hogy a kísérleti projekt célja, hogy létrehozzanak egy stabil munkaközösséget, ami a jelenlegi munkaerő-piaci körülmények között nagy előnynek számít. Az igazgató szerint az ötlet a szamosújvári börtön vezetőségétől ered, ennek nyomán 80 férfi fogvatartottat alkalmaztak a cég dési üzemében és 30 női elítéltet a kolozsvári gyárukban. Patrascu szerint az eredményességtől függően bővíthet is a program. Erre nagy esély van, mivel a fogvatartottak megbecsülik azt, hogy alkalmazzzák őket és kedvezőek a munkakörülmények.

Dan Donciu, a szamosújvári bv. intézet szóvivője arról számolt be, hogy a két műszakban dolgozó férfi elítélteket, illetve egy váltásra beosztott női fogvatartottakat folyamatosan őrzik, és el vannak különítve a cég többi alkalmazottjától. A projektben dolgozó elítéltek büntetése 3–13 év közötti, előzetes felmérés után a képességeik alapján jelölték ki őket a munkára. Ezt követően felkészítő tanfolyamon vettek részt, majd végül átkerültek a kábelgyárba.

Az elítélteknek minden ledolgozott munkanap után egy nappal csökken a szabadságvesztés-büntetésük időtartama. Ezen kívül a munkával keresett összeg 40 százalékát kapják meg. A japán Fujikura cég romániai leányvállalata két kábelüzemet működtet Kolozs megyében, Désen és Kolozsváron, illetve egy kísérleti állomást Nagyszebenben. A vállalatnak több mint ötezer alkalmazottja van Romániában.

Forrás: Prisoners hired by Fujikura company. Japanese Today, 2015.08.26.

Munkalehetőség az erdélyi fogvatartottaknak

Több erdélyi városban a munkaerőhiány leküzdése érdekében a privát szektor cégei börtönökkel kötnek szerződést. Sok esetben szakképesítést nem igénylő feladatokat elítéltek végeznek el meghatározott órabéért. A vállalkozások kedvezményekben is részesülnek, ha fogvatartottakat alkalmaznak, például nem kell társadalombiztosítási-hozzájárulást fizetniük.

A temesvári börtön elítélteinek 40 százalékát foglalkoztatják a munkaerőhiánnyal küzdő helyi cégek, amelyeknél így mintegy 400 fogvatartott dolgozik. Ioan Bala börtönigazgató a Ziarul Financiar lapnak elmondta, hogy az érintettek nappali órábéra 7,6 lej (kb. 520 forint), éjszaka óránként 9,5 lejért (kb. 670 forintért) dolgoznak, a bér 40 százaléka pedig az elítélteknél marad, a többit az intézet kapja meg. A temesvári börtön éves költségvetése 30,5 millió lej (kb. 2 milliárd forint), ebből 4,6 millió lej (kb. 324 millió forint) az elítéltek munkájából származik.

Az elítélteket egyebek mellett autóalkatrész-, cipő- és villanyóragyártó cégek alkalmazzák a bánásági megyeszékhelyen. A munkába álló személyek kiválasztását és az egyes vállalkozásokhoz való szétosztásukat az intézet végzi. A munkavállalók kiválasztásánál figyelembe veszik többek között az életkort, a magatartást, a bűncselekmény jellegét és az iskolai végzettséget. Az elítéltek többsége napi 6–8 órát dolgozik, az egy év szabadságvesztés-büntetésnél rövidebb időre elítéltek felügyelet nélkül mehetnek be munkahelyükre. Munkába állni nemcsak a pénzért éri meg a fogvatartottaknak, gyakrabban fogadhatnak látogatókat, emellett minden ledolgozott hónap után havi 6–7 napot is elengedhetnek a büntetésükből, így egy év után akár 84 nappal is lerövidülhet a börtönbüntetésük időtartama.

Más a helyzet a szamosújvári bv. intézetben, ahol tipikusan hosszabb időtartamú szabadságvesztésre ítélték élnek. A fogvatartottak nem hagyhatják el a börtön területét, csak a kerítésen belül végezhetik a munkát. Dan Donciu szóvivő úgy nyilatkozott: a szamosújvári cégek sem szívesen kötnek velük szerződést, annak ellenére, hogy kedvezményekkel jár a fogvatartottak alkalmazása. Amellett, hogy nem kell tb-hozzájárulást fizetni, az is előny, hogy az intézet minden nap azonos számú munkavállalót biztosít. A Kolozs megyei városi börtönben egyébként jelenleg 995 elítélt tölti büntetését.

A nagyváradi bv. intézet 565 elítélte közül 80 főt alkalmaznak helyi cégek, a fogvatartottak cipőket készítenek, építkezésekre járnak, gondozzák a zöldövezetet, illetve autót mosnak. Az intézet a megyei munkaerő-elhelyező ügynökséggel is együttműködik, minden évben állásbörzét hirdetnek a fogvatartottaknak. Az elítéltek jövedelmüknek ugyancsak 40 százalékát tarthatják meg, s ennek az összegnek is csak 90 százalékát költhetik el bentlétük alatt, a többit az államkincstárban a nevükre nyitott számláról vehetik ki. Az összeg többi részét a bv. intézet a saját bevételének tekinti és a hatályos törvények alapján költheti el.

A feketehalmi börtönben elhelyezett személyek ötöde, mintegy 120 elítélt dolgozik helyi cégeknél. Felix Fabry igazgató ugyancsak a munkaadónak járó előnyöket emelte ki. Elmondása szerint rugalmasan kezelik a leszerződött létszámot, vagyis annyi személyt küldenek minden nap, ahányra igény van. A fogvatartottak őrzését és ellátását a börtön biztosítja, ezek a költségek sem terhelik a munkaadót. A Brassó megyei intézet vezetője kiemelte, hogy a feketehalmi elítéltek többsége a köztisztaság és a hulladékkezelés területén dolgozik, de zöldövezetek kialakítását, karbantartását is rájuk bízják, emellett dolgoznak ház- és útépitésen, a vasútnál, illetve szalagmunkát végeznek cipő- és huzalgyárban. Az is kiderült, hogy ritkán fordul elő, hogy a munkára alkalmasnak talált fogvatartott személyes okokra hivatkozva visszautasítja a felkínált lehetőséget.

Székelyföldön nem jellemző az elítéltek alkalmazása. Kelemen Tibor, a Kovászna megyei munkaerő-elhelyező ügynökség igazgatója elmondta, hogy Háromszéken ugyan nincs börtön, de az országos előírások értelmében a cégek a feketehalmi vagy a csíkszeredai fegyházban lévő elítélteknek adhatnának munkát. Azt is megerősítette, hogy ez a folyamat nem az ügynökségen keresztül történik, hanem a vállalkozások közvetlenül az intézetekkel kötnek megállapodást.

A csíkszeredai börtön jelenleg egyetlen céggel sem áll szerződésben, de az év első felében 35 fogvatartott varrt cipőt egy magánvállalkozás számára. Ioan Blaga igazgató elmondta, hogy a jövőben várhatóan több környékbeli, mezőgazdasággal foglalkozó cég igényel majd munkaerőt a börtöntől, például burgonyaszedésre.

Forrás: Prison works in Romania prisons, EIN News, 2015.09.05.

Fejlesztési projektek Zambia börtöneiben

Az utóbbi három évben a zambiai börtönszolgálat sokféle fejlesztési projektbe kezdett, feladata abban áll, hogy hatékonyan és biztonságosan működtesse a börtönrendszert és növelje az ipar és a mezőgazdaság hatékonyságát.

Percy Chato országos parancsnok kiemelte, hogy a börtönszolgálat a mezőgazdasági tevékenységből befolyó bevételekből finanszírozza önmagát és fizet hozzájárulást a kormányzat felé is. A tárgyi eszközök, például traktor, ültető berendezések vásárlása növeli az esélyt arra, hogy még hatékonyabb legyen a mezőgazdasági termelés. A jobb körülmények miatt például majdnem kétszer annyi kukoricát takarítottak be. A Kitumba börtön számára Mumbwaban 4 ezer hektár területet tisztítanak meg, hogy a következő évben börtönfarmot tudjanak üzemeltetni.

A Mezőgazdasági és Állattenyésztési Minisztérium 4,6 millió US dollár (kb. 1 milliárd forint) támogatást kapott, hogy négy börtönfarmon megépítse a központi öntözőrendszereket. A fenti projekt részesei a serenjei Nansanga, a mkushi Musakamba, a luanshyai Chitwe és a mpikai Lubambala intézet.

A börtönszolgálat felügyeli a kabwei Kalonga Milling ültetvényt is, ahol naponta közel 3 ezer reggelihez elfogyasztott péksüteményt tudnak előállítani. Petaukeban is hasonló gabonaültetvény kívánnak alapítani, olyan mennyiségű növényt természetve, ami elég napi 200 tonna kukoricaliszt előállításához.

A kormány finanszírozza az elítéltek társadalmi reintegrációjához szükséges képzéseket, többek között ács, kőműves, szabó, fémesztergályos, vízszerelő szakmákat lehet kitanulni; a börtönszemélyzetet úgy próbálja motiválni, hogy szolgálati lakásokat épít az alkalmazottaknak.

Forrás: Prison improving in Zambia. ABC News, 2015.08.29.

Lovas program a börtönben

A minimum biztonsági fokozatú nevadai Carson City büntetőintézet lóidomárképzési programot tart fenn 15 éve. A musztánglovak nevelése, idomítása, valamint a karámok tisztán tartása is az elítéltek feladata. A szilaj, de rendkívül okos musztángokkal való foglalkozás igazi kihívást jelent.

Nyugat-Amerikában mintegy 50 ezer musztáng él szabadon. Az intézet a lesoványodott példányokat összegyűjti, felerősíti, az idomított lovakat rendszeresen megtartott árveréseken értékesíti.

Forrás: Daniel Hernandez: Nevada inmates get in the saddle for rehabilitation and to help with the problem of feral horses overwhelming the drought-stricken land. Nevada News, 2015.02.25.

Házépítő fogvatartottak

Romániában, a Duna-deltában található Tataru-szigeten egy sikeres norvég programot vettek át. Több mint 50 elítélt – főleg, akik a szabadságvesztés-büntetés utolsó évét tölti – megépítheti a saját házát. Mivel a tradicionális nádtetős házak emelése megoldhatja a lakhatási problémát, a mentoroknak már csak az állandó munkáról kell gondoskodniuk.

A szabadult elkövetők egy része feltételezhetően talál állást nádtető felújításával foglalkozó cégeknél. A bukaresti norvég nagykövetség 580 ezer eurót (kb. 174 millió forintot) adott a projekt megvalósításához. Mivel Norvégiában a fenti kezdeményezés rendkívül népszerű, a kezdeményezők remélik, hogy a romániai ex-elítéltek életét is sikerül könnyebbé tenni.

Forrás: Own houses for prisoners. Norway Today News, 2015.07.03.

Szingapúri elítéltek a vendéglátóiparban

Legalább 100 szingapúri, szabadulás előtt álló elítéltnak van lehetősége a vendéglátóiparban elhelyezkedni. A szingapúri rehabilitációs vállalatok és az éttermek szövetsége összefogásából jött létre az a projekt, aminek keretében az ex-elítéltek a vendéglátóiparban kaphatnak állást.

2013-ban a Changi börtönkomplexum 500 elítélte többek között szakács és felszolgáló képesítést, illetve bizonyítványt is szerzett. A tehetségesebb és szorgalmasabb fogvatartottak reménykedhetnek abban, hogy később álláshoz is hozzájutnak. A programot eredményesen befejező elítéltek közül 100 főt vett alkalmazásába a Fish & Co nevű cég az utóbbi hat év során.

Forrás: Jogs for inmates before their release. Straits Times, 2015.08.05.

Rögbiedzés a börtönben

Világszerte csapatok készülnek a Rögbi Világkupára. Luxemburg játékosai szokatlan formáját választották az edzésnek, mivel a Schrassig büntetőintézet elítélteivel is játszanak. Paul Sweetnam projektkoordinátor úgy látja, hogy a fogvatartottak szívvel-lélekkel készültek a tréningek során. Az ehhez hasonló kezdeményezések során észrevétlenül fejlődik a fogvatartottakban a másik ember iránti bizalom, rájönnek a csapatmunka hasznosságára, tovább nő a lelkesedésük a sportok és a mozgás szeretete iránt.

Forrás: Luxembourg players bring rugby to Schrassig in prison project. Chronicle Luxembourg, 2015.08.17.